

Број/Број: 03/10-50-19-121-23/13
Сарајево/Sarajevo, 10.07.2013.

Истраживање број: 160

Врста истраживања:

KIR – кратки истраживачки рад

ROKOVI ZA USPOSTAVU VLASTI - KRATKI PREGLED PROPISA U ŠEST DRŽAVA

Припремила:
Нихада Јелећ

Дескриптор: *Izbori*

Истраживање је намењено посланицима и делегатима, који могу поставити додатна питања, сугестије и коментаре на email адресу: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Јавност Босне и Херцеговине може коментирати радове, али Истраживачки сектор нема могућност да одговара на коментаре и дискутира о истраживању.

Информације наведене у садржају истраживања важеће су у тренутку припреме истраживања и оне се не ажурирају након објаве истраживања.

Истраживање не одражава званичан став Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (PSBiH).

ROKOVI ZA USPOSTAVU VLASTI - KRATKI PREGLED PROPISA U ŠEST DRŽAVA

Uvod

U ovom istraživanju analizirani su propisi Bosne i Hercegovine i pet država regije (Slovenije, Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Albanije) koji se odnose na propisane rokove i procedure za uspostavu zakonodavne i izvršne vlasti. Ukratko, uspostavljanje zakonodavne vlasti je slično u državama uključenim u istraživanje, ali je izbor predsjednika i članova vlade različit od države do države. Ukoliko parlament u određenom vremenskom periodu ne izabere vladu, propisano je njegovo raspuštanje i raspisivanje izbora u svim analiziranim državama, osim u Bosni i Hercegovini. Još treba napomenuti da je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine dvodomni parlament, u kojem oba doma imaju skoro iste nadležnosti, dok ostale države uključene u istraživanje imaju jednodomni parlament, osim u Sloveniji u kojoj gornji dom, Državni svet, predstavlja socijalne, ekonomske, profesionalne i lokalne interese i nadležan je samo za određena pitanja. U ovom radu uglavnom su korištene informacije iz obimnog i detaljnog istraživačkog rada Istraživačkog sektora PSBiH pod nazivom *Propisi o izbornom procesu*, br. 098, od 27.06.2011. godine.

Bosna i Hercegovina

Konstituiranje Parlamentarne skupštine

Ustavom Bosne i Hercegovine propisano je da se sjednice oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sazivaju najkasnije 30 dana po njihovom izboru. Naime, Centralna izborna komisija BiH najkasnije 30 dana od dana održavanja izbora potvrđuje izborne rezultate za organe na svakom pojedinom nivou vlasti na osnovu kojih se raspodjeljuju mandati izabranim kandidatima. U sljedećih 30 dana kolegiji domova iz prethodnog saziva sazivaju konstituirajuće sjednice Predstavničkog doma i Doma naroda državnog parlamenta, što predstavlja 60 dana nakon održavanja izbora.

Prema Ustavu BiH i Izbornom zakonu BiH, 42 zastupnika Predstavničkog doma biraju se direktno na izborima, dok je procedura izbora delegata u gornji dom Parlamentarne skupštine BiH, Dom naroda, nešto drugačija. Jedna trećina delegata (pet Srba) je iz entiteta Republika Srpska i njih bira Narodna skupština Republike Srpske odmah po sazivanju, a najkasnije 30 dana od dana ovjere izbora u skladu sa Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine. Međutim, znatno je složeniji izbor delegata (pet Hrvata i pet Bošnjaka) iz entiteta Federacija BiH. Najprije Centralna izborna komisija, potvrđivanjem izbornih rezultata, raspodjeljuje mandate izabranim kandidatima u deset kantonalnih skupština, najkasnije 30 dana od dana održavanja izbora. Kantonalne skupštine, odmah po sazivanju, biraju 58 delegata u Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine. Nakon toga, odmah po sazivanju, Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine bira delegate za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Cijela navedena procedura obavlja se najkasnije 30 dana od dana ovjere izbora, što praktično znači do 60 dana od dana održavanja izbora.

Izbor predsjedavajućeg i članova Vijeća ministara

Kandidata za predsjedavajućeg Vijeća ministara imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine najkasnije osam dana od održavanja konstituirajuće sjednice Predstavničkog doma

Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i odluku odmah dostavlja tom domu na odobravanje, koji se o predloženom kandidatu mora izjasniti najkasnije 30 dana od dana imenovanja. Ako Predstavnički dom ne potvrdi odluku o imenovanju predsjedavajućeg Vijeća ministara, Predsjedništvo BiH je dužno u roku od osam dana imenovati drugog kandidata i takvu odluku dostaviti na potvrdu Predstavničkom domu. Ako dobije potrebnu podršku u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine, predsjedavajući Vijeća ministara odmah imenuje ministre i njihove zamjenike, a potvrdu njihovog imenovanja mora dobiti od Predstavničkog doma u roku od trideset dana od dana preuzimanja dužnosti. Ukoliko predsjedavajući i članovi Vijeća ministara ne budu izabrani u određenom vremenskom roku, nije propisano raspuštanje Parlamentarne skupštine i raspisivanje izbora u Bosni i Hercegovini.

Slovenija

Konstituiranje Državnog zbora

Predsjednik Republike saziva prvu sjednicu novog saziva Državnog zbora najkasnije 20 dana nakon izbora i s tom sjednicom se završava mandat ranijeg saziva. Propisana su dva kruga glasanja za predsjednika Vlade i eventualni treći, ako Državni zbor tako odluči u roku od 48 sati poslije neuspjelog drugog kruga glasanja.

Izbor predsjednika i članova Vlade

Kandidata za predsjednika Vlade Državnom zboru predlaže predsjednik Republike najkasnije 30 dana od konstituiranja tog zakonodavnog tijela, a izbor se obavlja najranije 48 sati i najkasnije 7 dana nakon predlaganja kandidata. Predloženi kandidat na sjednici Državnog zbora predstavlja programske planove Vlade, a izabran je ako za njega na tajnom glasanju glasa većina svih poslanika, najmanje 46. Ako kandidat za predsjednika Vlade nije dobio dovoljan broj glasova, može se obaviti ponovni izbor na osnovu nove kandidature. Novi kandidati trebaju biti predloženi najkasnije 14 dana nakon prvog glasanja. Kandidata, novog ili istog, može predložiti predsjednik Republike, ali i klubovi poslanika ili najmanje 10 poslanika. Ako je predloženo više kandidata, o svakom se glasa posebno, s tim da se najprije glasa o kandidatu kojeg je predložio predsjednik Republike. Ako on nije izabran, glasa se o drugim kandidatima prema redoslijedu podnošenja prijedloga. Kada se izabere jedan kandidat, glasanje se završava i ne glasa se o preostalim prijedlozima. Ako ni u drugom krugu glasanja nije izabran nijedan kandidat, predsjednik Republike raspušta Državni zbor i raspisuje nove izbore, osim ako Državni zbor u roku od 48 sati većinom glasova prisutnih poslanika odluči da obavi ponovni izbor predsjednika Vlade. U tom slučaju za izbor je dovoljna većina glasova prisutnih poslanika. Na ponovljenom izboru se glasa o pojedinačnim kandidatima po redoslijedu broja glasova dobivenih na ranijem glasanju, zatim o novim predloženim kandidatima, među kojima prednost ima kandidat predsjednika Republike. Ako ni prilikom tog izbora nijedan kandidat ne dobije potrebnu većinu glasova, predsjednik Republike raspušta Državni zbor i raspisuje nove izbore. Kad je izabran predsjednik Vlade, on mora dostaviti predsjedniku Državnog zbora prijedlog za imenovanje ministara u roku od 15 dana. O imenovanju ministara poslanici glasaju tako da o listi kandidata za ministre glasaju u cjelosti. Lista je izglasana ako je za nju glasala većina prisutnih poslanika.

Hrvatska

Konstituiranje Sabora

Prvo zasjedanje Hrvatskog sabora saziva predsjednik Republike i održava se najkasnije 20 dana nakon provedenih izbora. Hrvatski sabor se konstituira izborom predsjednika na prvoj sjednici na kojoj je prisutna većina zastupnika.

Izbor predsjednika i članova Vlade

Predsjednik Republike povjerava mandat za sastavljanje Vlade osobi koja, na temelju raspodjele zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru i obavljenih konsultacija, uživa povjerenje većine svih zastupnika. Ta osoba zatim predlaže članove Vlade. Odmah po sastavljanju Vlade, a najkasnije 30 dana od prihvaćanja mandata, mandatar je dužan program Vlade i Vladu predstaviti Hrvatskom saboru i zatražiti glasanje o povjerenju. Vlada stupa na dužnost kad joj povjerenje iskaže većina svih zastupnika u Hrvatskom saboru. Ako mandatar ne sastavi Vladu u roku od 30 dana od dana prihvaćanja mandata, predsjednik Republike mu može produžiti mandat za još najviše 30 dana. Ako ni u tom roku mandatar ne uspije sastaviti Vladu ili ako predložena Vlada ne dobije povjerenje Hrvatskog sabora, predsjednik Republike povjerava mandat za sastav Vlade drugoj osobi. Ako Vlada ne bude sastavljena u skladu sa prethodno navedenom procedurom, predsjednik Republike imenuje privremenu nestranačku Vladu i istovremeno raspisuje prijevremene izbore za Hrvatski sabor.

Srbija

Konstituiranje Narodne Skupštine

Republička izborna komisija objavljuje rezultate izbora u *Službenom glasniku* u roku od 96 sati od završetka glasanja. Prvu sjednicu Narodne skupštine zakazuje predsjednik Narodne skupštine iz prethodnog saziva, tako da se sjednica održi najkasnije 30 dana od dana proglašenja konačnih rezultata izbora.

Izbor predsjednika i članova Vlade

Prema Ustavu, Narodna skupština ima rok od 90 dana od dana konstituiranja da izabere Vladu. Kandidata za predsjednika Vlade Narodnoj skupštini predlaže predsjednik Republike nakon što sasluša mišljenje predstavnika izabranih izbornih lista i to uvijek, kad god se bira nova Vlada. Predsjednik je dužan Narodnoj skupštini predložiti onog kandidata za predsjednika Vlade koji može obezbijediti izbor Vlade. Narodna skupština, koju čini 250 poslanika, odlučuje o izboru Vlade u cjelini, a za izbor je potrebna većina glasova od ukupnog broja poslanika. Ako 90 dana od dana konstituiranja ne izabere Vladu, Narodna skupština se raspušta i istovremeno s raspuštanjem, predsjednik Republike zakazuje nove izbore, koji moraju biti održani najkasnije 60 dana od dana raspisivanja.

Crna Gora

Konstituiranje Skupštine

Konačni rezultati izbora za poslanike objavljuju se u *Službenom listu* najkasnije 15 dana od dana održavanja izbora. Prva sjednica novoizabranog sastava Skupštine održava se najkasnije 15 dana od dana objavljivanja konačnih rezultata izbora.

Izbor predsjednika i članova Vlade

Predsjednik Crne Gore predlaže kandidata za predsjednika Vlade u roku od 30 dana od dana konstituiranja Skupštine. Kandidat iznosi Skupštini svoj program i predlaže sastav Vlade, o čemu Skupština odlučuje istovremeno. Ako Skupština ne prihvati program, predsjednik Crne Gore, u roku od 10 dana, predlaže novog kandidata za predsjednika Vlade. Skupština se raspušta, ako ne izabere Vladu u roku od 90 dana od dana kada predsjednik Crne Gore, prvi put predloži mandatara.

Albanija

Konstituiranje Skupštine

Prvu sjednicu novoizabrane Skupštine saziva predsjednik Republike najkasnije 20 dana nakon završetka izbora. Ukoliko predsjednik ne obnaša svoju dužnost, Skupština se sama može sazvati u roku od 10 dana od dana održavanja izbora. Skupština se raspušta i sazivaju se novi izbori kada u tri, odnosno u pet pokušaja ne uspije izabrati predsjednika Republike, u zavisnosti od broja kandidata, te ako ne imenuje premijera na početku svog mandata ili ako ne imenuje premijera nakon što je prethodnom izglasala nepovjerenje.

Izbor predsjednika Republike

Predsjednika Republike Albanije bira Skupština. Kandidata na tu funkciju predlaže grupa poslanika koja ne može biti manja od 20 članova, a bira se tajnim glasanjem, bez rasprave u Skupštini i ako za kandidata glasa većina od tri petine svih poslanika. U slučaju da ova većina nije postignuta u prvom glasanju, mogu se obaviti još četiri kruga glasanja u rokovima od po sedam dana. Ako ni prilikom petog glasanja ni jedan kandidat nije dobio potrebnu većinu, Skupština se raspušta i novi opći izbori se održavaju u roku od 60 dana. Nova Skupština bira predsjednika u skladu sa prethodno navedenom procedurom. Ako ni nova Skupština ne izabere predsjednika, Skupština se ponovo raspušta i novi opći izbori se održavaju ponovo u roku od 60 dana. Sljedeća Skupština bira predsjednika Republike većinom svih poslanika.

Izbor predsjednika Vlade

Predsjednik Republike, na početku mandata Skupštine, kao i kada je upražnjena funkcija premijera, imenuje premijera na prijedlog stranke ili koalicije stranaka koja ima većinu mjesta u Skupštini. Ukoliko Skupština ne potvrdi imenovanje premijera, predsjednik Republike imenuje novog premijera u roku od deset dana. Ako Skupština ne potvrdi ni novoimenovanog premijera, Skupština bira drugog premijera u roku od deset dana. U ovom slučaju predsjednik Republike imenuje premijera kojeg je imenovala Skupština. U slučaju da Skupština ne uspije da izabere novog premijera, predsjednik Republike raspušta Skupštinu. Kada je predsjednik Vlade imenovan i kada je njegovo imenovanje potvrđeno po navedenoj proceduri, on u roku od deset dana Skupštini predstavlja program rada i sastav Vlade. U roku od narednih sedam dana predsjednik Republike imenuje ministre koje je predložio predsjednik Vlade, i akt o imenovanju dostavlja Skupštini, koja ga razmatra u roku od sljedećih deset dana.